

Perspektyva: neišvengiamai reikės dirbti dar daugiau
2005 10 06, V, Nr. 193

Žmonės Lietuvoje gali pradėti dirbti dar daugiau arba sumažinti darbo valandų skaičių iki ES senbuvių lygio. Tiesa, tai sunkiai tikėtina, nes konkurencija verčia daugiau dirbti ir senąsias ES šalis.

Natalja Titova, AB bankas "NORD/LB Lietuva" analitikė, pažymi, jog darbo savaitės trukmė Lietuvoje yra ne didesnė nei Vakarų Europos šalyse, tačiau, vertinant pagal atostogų trukmę, Lietuvoje žmonės dirba daugiau už ES senbuves. Europos pramonės santykių observatorijos duomenimis, Lietuvoje, Estijoje, Lenkijoje ir Slovėnijoje dirbama daugiausia iš ES valstybių ir kai kurių kitų Europos šalių. Tyrimo metu buvo skaičiuojamos tos darbo valandos, kurias darbuotojai privalo dirbti pagal įstatymus ir darbdavių susitarimus su darbuotojais.

Dirbti apsimoka

Pavyzdžiui, Vokietijoje, pagal darbo trukmę užėmusią 26 vietą, profsąjungų su darbdaviais suderėta darbo trukmė vidutiniškai yra 2,3 val. trumpesnė nei Lietuvoje, čia ji tęsiasi 40 valandų. Vokietijoje ilgesnės atostogos. Tenai atostogaujama 29 darbo dienas, o Lietuvoje - 20. Vokietijoje yra 10,5 dienos valstybinių švenčių, o Lietuvoje - 8. Olandijoje, Danijoje ir lentelę užbaigiančioje Prancūzijoje dirbama dar mažiau. Įstatymai ES senbuvese dažniausiai leidžia dirbti ilgiau, tačiau trumpesnę darbo dieną išsidera profsąjungos.

Žmonės dažnai dirba daugiau nei numato įstatymai. Kristina Kovaitė, UAB "Persona optima" verslo plėtros vadovė, pažymi, jog mūsų žmonės dirba daugiau nei ES, nes Lietuvoje ekonominis gyvenimas daug dinamiškesnis.

"Daugelis įmonių turi galimybių per palyginti trumpą laiką sparčiai plėstis, todėl įmonių vadovai, kad pasiektų gerų rezultatų, turi nemažai laiko skirti darbui", - sako p. Titova. Anot "Nord/LB Lietuva" analitikės, Lietuvos ekonomika ir ateity siūlys daug galimybių, todėl vargu ar artimiausiu metu Lietuvos gyventojai dirbs mažiau.

"Lietuva šiuo metu stovi kryžkelėje. Ateity Lietuvoje gali būti dirbama dar daugiau, kaip Jungtinėse Amerikos Valstijose (JAV), arba mažiau - kaip senosiose ES narėse", - svarsto p. Kovaitė. Anot "Persona optima" Verslo plėtros vadovės, šiuo metu esantis darbo jėgos trūkumas leistų Lietuvai pasukti ES senbuvių keliu, tačiau Lietuvoje nėra stiprių profsąjungų. Be to, darbo trukmei didelę įtaką daro šią sritį reguliuojantys įstatymai. Pagal tai, kokia kryptimi pasuks jie, formuosis ir darbo tradicijos Lietuvoje.

Dėsniai nebegalioja

Iki šiol galiojęs dėsnis, jog kylant visuomenės gerovei žmonės dirba mažiau nebegalioja. Tokią padėtį lemia naujos technologijos ir visuotinė konkurencija. Tai neleidžia žmogui atsipūsti ir darbus patikėti naujausioms technologijoms.

Nors JAV dirbama daug, iki šiol darbo laikas šioje šalyje trumpėjo. 1886 m. JAV buvo nustatyta aštuonių darbo valandų darbo diena, o nuo 1926 m. atsirado antra poilsio diena per savaitę. 1970 m. normali darbo savaitė siekė 40 valandų. Tačiau skaičiuojant nuo 1991 m. iki 2004 m., darbo valandų skaičius JAV sumažėjo tik 2%. Šie skaičiai apima visus visuomenės sluoksnius.

Savaitraštis "BusinessWeek" pažymi, jog vadovų bei gerai apmokamų specialistų per šį dešimtmetį darbo krūvis padidėjo. Dabar JAV daugiau kaip 31% baigusių koledžą vyrų per savaitę dirba 50 ar daugiau valandų. 1980 m. tokių buvo 22%. Daug žmonių atsakao pusryčių ir valgo pietus darbo vietoje.

Pastaruoju metu konkurencija verčia daugiau dirbti ir Senojo žemyno atstovus. Nuo 1991 m. iki 2004 m. Vokietijoje darbo laikas vidutiniškai sutrumpėjo 6,1%. Tačiau 2004 m., palyginti su 2003 m., Vokietijoje skaičius žmonių, kurie dirba daugiau nei 40 valandų, nuo 4,7 mln. išaugo iki 5,3 mln. Daugiau pradėjo dirbti ir prancūzai. Dirbti daugiau žmonės verčia technologijos, konkurencija ir globalizacija. Norint būti sėkmingam šiuolaikinėje ekonomikoje, reikia sugebėti labai greitai keistis ir prisitaikyti, reikia bendrauti su partneriais visame pasaulyje, sugebėti vadovauti žmonėms skirtingose pasaulio vietose. Turi atsikelti 4 ryto, kad paskambintum partneriui į kitą žemyną. Daugiau dirbti verčia ir technologijos. "McKinsey" vadovų apklausa visame pasaulyje parodė, kad pusė jų praleidžia visą dieną per savaitę prie laiškų, skambučių, susitikimuose, kurie nėra svarbūs. Tai apsunkina žmones. Dabar vadovas niekur nepabėgs: įvairios žinutės, informacija pasieks jį bet kioje komandiruotėje, bet kokiam viešbutyje.

"Yra apskaičiuota, jog žmogus intensyviai per dieną gali dirbti šešias valandas, - sako p. Kovaitė, - tuo metu yra aukštas produktyvumas, žmogus spėja patikrinti, ką padarė". Kitas laikas skiriamas trumpom pertraukėlėms, techniniams darbams.

"Ką veikia žmogus, kuris dirba 12 valandų per dieną, - retoriškai klausia p. Kovaitė, - jeigu po darbo per kelias valandas jis atsako į tris elektroninius laiškus, jis nepailsi, o ir tokio darbo produktyvumas yra labai žemas."

Anot p. Kovaitės, žmonės tose vietose, kur reikia dirbti 12 valandų, išsilaiko trumpai. Daugiau kaip penkerių metų dirbti tokiu tempu sveikata dažniausiai neleidžia. Reikia stengtis, kad žmogus galėtų dirbti ne penkerius metus, o gerokai ilgiau. Jei organizmas nepailsi, pablogėja sveikata, krenta darbo našumas. Susergama kaip tik prieš svarbius terminus.

Diena praeina nejučia

Pakilus pragyvenimo lygiui žmonės pradėdavo dirbti mažiau. Nuo 1991 m. iki 2004 m. darbo valandų skaičius Japonijoje sumažėjo 11%, Prancūzija - 10%, Vokietijoje - 6,1%. Net Kinijoje darbo valandos mažėja, nors tenai žmonės dirba žymiai daugiau nei ES. Anot ekonomistų, Kinijoje žmonės dar neturtingi ir dirba labai daug. Kinija po JAV yra antra priežastis, kodėl daugiau dirbti priverstos visos kitos šalys. Jonas Karčiauskas, AB "Audėjas" generalinis direktorius, VŽ teigė, jog Kinijoje dirba nepilnamečiai, tenai neskaičiuojami viršvalandžiai. Kiniją daug dirbti verčia skurdas ir atladus požiūris į darbo teisės pažeidimus, o JAV - liberalūs darbo įstatymai. Be to, Amerikoje žmonėms patinka dirbti daugiau. Ne vienam iš jų darbas atstoja hobį ir laisvalaikį.

"Mano darbo diena dažniausiai prasideda 7 val. ryto. Neretai dirbti tenka po 12-14 val. per parą, - sako Andrius Urbonas, UAB "Hansa lizingas" generalinis direktorius, - per savaitę tenka dirbti ir po 50-60 val. Ilgas darbo laikas nėra tikslas, tačiau kai yra

dideli siekiai ir entuziazmas, darbo diena nejučia praeina." Ponas Urbonas pažymi, jog jam patinka tai, ką jis daro. "Paprasčiausiai aš mėgstu savo darbą. Mano darbas neapsiriboja vien tik vadovavimu lizingo bendrovei, tenka daug laiko praleisti "Hansabanke" koordinuojant kitų banko antrinių įmonių veiklą", - sako p. Urbonas. JAV daugiau dirbantiems gerai už tai atlyginama, ir šis atlygis kyla. Tai rodo, jog žmonių, pasiryžusių daug dirbti, trūksta. JAV dirbančiųjų 55 valandas ir daugiau pajamos pastarąjį dešimtmetį išaugo 14%. Tų, kurie dirbo 40 valandas, pajamos kilo daug mažiau.

Kaip nesudegti darbe

* Nustatyk prioritetus. Pareto dėsnis sako, kad 20% iš to, ką Jūs darote, sukuria 80% vertės. Todėl išskirk tuos darbus, kurie iš tikrųjų reikalauja dėmesio, ir patikėk kitiems tai, kas nėra taip svarbu.

* Būk lankstus. Palik sau laiko nenumatytiems įvykiams tiek profesionaliame, tiek asmeniniame gyvenime. Kai laiko, suplanuoto darbams atlikti, yra per mažai, tai sukelia stresą.

* Susikurk buferį. Laiko planavimo specialistai pabrėžia, jog lengva persitempti, jeigu nebus paliekama pakankamai laiko nuo vieno darbo pereiti prie kito.

*Jūs galima pasiekti visuomet. Jei negalite išjungti elektroninių darbo priemonių savaitgaliais, naudokite technologijas, apsaugančias Jūs nuo skambučių ir e. pašto.

* Pakurstyk savo kūrybiškumą: bėgiok maratonus, išmok ruošti valgi, klausykis muzikos. Tokia veikla leidžia pailsėti, padeda mąstyti kūrybiškai.

Kaip galima dirbti produktyviau:

Svarbus yra rezultatas, o ne sugaištas laikas. Atmesk darbus ir susirinkimus, kurie nesukuria didelės pridėtinės vertės. Tai leis daugiau laiko skirti inovacijoms ir kūrybiniam darbui.

Atlik vidinius tyrimus, kad suprastum, kaip žmonės iš tikrųjų leidžia laiką darbovietėje, ir išnaudok šią informaciją, kad panaikintum "kamščius".

Išplėsk žemesnio lygio vadovų ir specialistų, galinčių priimti sprendimus be tavo sutikimo, ratą.

Naudok programas, kurios leidžia nustatyti, ką veikia kolega kitoje kompanijos dalyje. Tai leis nedubliuoti išteklių.

Šaltinis: "BusinessWeek"